

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Maročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisil se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 2. avgusta 1934.

Štev. 86.

Neodložljiva javna dela

Znano je, da je ljubljanska bolnišnica naravnost obupno prenapolnjena. Kljub vsem zdravniškim ugotovitvam in kljub sramotnemu dejstvu, da morata zaradi prenapoljenosti bolnišnice spati po dva bolnika v eni postelji, pa se vprašanje povečanja ljubljanske bolnišnice ni premaknilo z mrtve točke.

Kajti tisti predlog, da se naj izpremeni stara šentpeterska kasarna v bolnišnico, pač ne more smatrati človek kot resen. Menda danes vendar ni več naobraženega človeka, ki bi imel takšne pojme o moderni bolnišnici, da bi jo namestil v staro kasarno! Danes, ko se splošno zahteva, da morajo bolnišnice biti vzor čistosti, svetlosti in moderne higijene, ne more predlagati nastanitev bolnišnice v stari kasarni niti tisti, ki dela gnile dovtipke. Vprašanje ljubljanske bolnišnice je mogoče in se mora rešiti samo na en način: zgraditi je treba nove objekte, da ne bo prenapoljenost bolnišnice kriva, da umirajo ljudje zaradi sepse! Samo takšna rešitev je kulturna, samo takšno rešitev more zagovarjati naobražen človek. In ta rešitev je neodložljiva.

Univerzitetna knjižnica je drugo takšno neodložljivo vprašanje. Kadar so razmere tako žalostne, da morajo plesniti dragocene knjige zaradi pomanjkanja prostorov v kletih, kadar ljudje ne morejo dobiti knjig v roke, ker jih ni mogoče deti v police, kadar knjižnica preneha biti zaradi pomanjkanja prostorov knjižnica, takrat ni druge rešitve, ko da se zgradi hiša, v katero se spravijo te knjige. Zgraditi pa se mora hiša, ki bo zadostovala za leta, ki ne bo premajhna niti takrat, kadar bo univerzitetna knjižnica dotirana tako, kakor bi morala biti že davno dotirana. In premajhna ne sme postati za primer, da bi velikodušen mecen podaril knjižnici svojo biblioteko. Zgraditi treba zato palačo, uresničiti treba načrt, ki že obstoji in ki je bil tudi že od oblasti odobren. Če je dejala država A in ustanovila univerzo v Ljubljani, potem mora reči tudi B in dati tej univerzi knjižnico, ker univerza brez knjižnice je nesmisel. O knjižnici pa ne moremo govoriti, kadar morajo biti knjige v zabojih, ker ni nikjer zanje prostora. Univerzitetna knjižnica je neodložljivo javno delo, ki ga ne bi izvršili le v Abderi. Samo Abderiti imajo knjižnice v zabojih!

Regulacija Ljubljance! Na noben način se tako vzorno ne zapravlja denarja, kakor če se pusti delo nedovršeno. Kajti vsako nedovršeno delo pomeni izgubo materiala, pomeni dvakrat in večkratno opravljanje istega dela, pomeni zapravljanje, kamor se le pogleda. Takšen primer neoprostljivega zapravljanja gledajo v Ljubljani že leta in leta. Regulacija Ljubljance je postala že primer dela, ki vsako leto zahteva nove vsote, ki pa nikdar ne bo dokončano. Že po tujih listih delajo dovtipke na račun regulacije Ljubljance in pišejo, da so v naši tretji državni prestolnici čudni ljudje, ki postavljajo mostove čez reko, ki nima vode.

A kaj naj reče človek, ki je le od daleč slišal o higieni in v vročih poletnih dneh gleda nesnago, ki se zbira v strugi Ljubljance. Mislite si, da bi kateri zasebnik pustil, da se le nezatni del te nesnage zliva sredi ljubljanskih ulic, kako hitro bi ga prišla oblast. Kar pa je po vsej pravici prepovedano zasebniku, to ne more biti dovoljeno javnim korporacijam in zato se mora regulacija Ljubljance izvesti do konca. Zato pa je tem manj razumljivo, kako se more ta, že do zadnje instance odobrena regulacija, za katero je tudi že urejeno finančno vprašanje, vedno znova odlagati! Kar se mora storiti, to se mora storiti in kdor preperečuje izvršitev takšnih nujnih del, je kriv in poklicati bi se moral na odgovornost.

Regulacija Ljubljance ni nobena kaprica, temveč neodložljivo delo, kakor je neodložljiva regulacija Savinje in drugih rek, ki vsako leto povzročajo milijonsko škodo, ker so še vedno neregulirane. Dober gospodar najde vedno sredstva, da z enkratno investicijo obvaruje sebe pred škodo, ki mu jo povzročajo vsakoletne povodnji.

Neodložljivo vprašanje pa je tudi povečanje in preložitev ljubljanskega kolodvora. Kadar se zdi nekaterim gospodom potrebno, da brez ozira na vse proteste gospodarskih krogov obremene že prenatrpani kolodvor z novimi posli, takrat pač ni drugega izhoda, ko da se preobremenjeni kolodvor poveča in razširi, da bo v skladu s potrebami tretje državne prestolnice. Vprašanje ljubljanskega kolodvora je zato na dnevnem redu in more biti z dnevnega reda odstavljeno le po njegovi ugodni rešitvi.

Naše cestno omrežje, železniška zveza Slovenije z morjem, asanacija vasi so nadaljnja neodložljiva dela, za katera se potrebna sredstva kratkoma morajo najti.

Zakaj vlada nezadovoljstva

Veliki krivci, večinoma tuji — ostajajo brez kazni

Ni le prazna fraza, če se govori o težkih časih, kajti že samo veliko nazadovanje števila trgovin in obrtniških delavnic dokazuje, da preživlja naše narodno gospodarstvo obupno težke čase. V takšnih časih, ko povsodi manjka denarja, pa je ljudstvo zlasti občutljivo, če vidi, kako se ponekod zapravlja državni denar. Še bolj pa so ogorčeni ljudje, kadar slišijo, da izkazuje veliko tuje podjetje 28 milijonov kosmatega dobička in kljub temu par desetisoč izgube, samo da mu ni treba plačevati davkov. Dočim morajo posebno manjši podjetniki v polni meri nositi davčno breme, se velika tuja podjetja izmuznejo. Čisto naravno pa je tudi, če so ljudje ogorčeni, kadar slišijo za razne afe-re, a zaman pričakujejo na epilog teh afer, na obsodbo krivcev. To ljudsko ogorčenje je treba upoštevati v večji meri, kakor se je doslej upoštevalo, ker je žaljen pravni čut ljudstva, če se že ne napravi konec vsem tem nerednostim.

Ne morejo pa tudi biti ljudje ravnodušni, če vidijo, kako se še vedno na najboljše plačanih mestih šopirijo tuji, pa čeprav je imel zlasti naš narod z njimi le žalostne izkušnje. O vsem tem je napisal »Jugoslovanski Lloyd« zelo umestno besedo in opozoril, kako bi se moralo z vso odločnostjo in doslednostjo gledati na to, da zaradi osebnih interesov posameznikov ne bi nikdar smeli trpiti interesi celote. Kako pa ti interesi le prepogosto trpe, navaja tudi glasilo zagrebških gospodarskih krogov par konkretnih primerov. Čeprav so ti večinoma že znani, le preveč znani, naj jih navedemo tudi mi:

»Tudi mi smo zapisali — piše »Jugoslovanski Lloyd« — kako je nedavno neki priseljeni grško-židovski bankir Neham v Beogradu tihotapil na desetine kilogramov zlata v Budapešto.

Neki pariški novinar Grosz, ki je našel zveze z nekim rojakom v Koprivnici, je tihotapil težke vsote dinarjev čez mejo.

Direktor tvornice spirita »Všetačke« v Beogradu, neki Bernhard Farkaš je tihotapil in poneverjal velike vsote na razne načine in potem ubežal s pridobljenimi milijoni v Pešto.

Davčne oblasti so zalotile v Rumi javnega beležnika in advokata dr. Fischerja, ki je leta dolgo služil pri milijonskih transakcijah milijonske zneske, davek pa plačeval kakor najbolj navaden odvetnik.

Podjetje Batugnolles, ki gradi naše železnice, se je bavilo s tihotapstvom bencina.

Z aferami nekaterih gozdnih industrij in njihovih zastopnikov se že mesece polnijo časopisi in tudi vsa javnost, ki že ne šepeta več, temveč kar kriči.

Z dobro voljo bi se tudi našla, ker bi šel denar za dela, ki bi se direktno ali pa vsaj indirektno obrestovala. Če bi se porabil samo oni denar, ki se nalaga iz Slovenije v državne denarne zavode, pa bi že bila tu sredstva za velik del teh neodložljivih javnih del. So pa še druga pota, o katerih smo tudi že govorili, da se pride do cilja.

Na vse zadnje pa moremo tudi z vso pravico reči, da Ljubljana povečanje bolnišnice, zgraditev univerzitetne knjižnice, regulacije Ljubljance in povečanje kolodvora ne le nujno potrebuje, temveč tudi zasluži. Saj ni bilo v vseh povojnih letih zgrajeno v Ljubljani niti eno državno poslopje, ker ni tu mogoče všteti niti Poštne hranilnice niti Trgovske akademije. Če bi se samo vsakih pet let zgradilo eno od neodložljivih poslopij, pa bi bili danes že znatno iz mizerije. Ponavljati moramo zato z vso odločnostjo neprestano svojo zahtevo, da se vsa ta neodložljiva dela izvrše in ta dela morajo biti osnova gospodarskega in političnega programa za vse brez izjeme, ki zastopajo naš narod v Beogradu.

Slovenski javnosti

Iskrene simpatije, ki jih je naša javnost pokazala rudarjem v revirjih TPD za časa njihove gladovne stavke, so našemu rudarskemu delavstvu dale upravičeno upanje, da bodo rudarji v svoji veliki stiski deležni tudi skromne dejanske podpore pri onih slojih, ki z razumevanjem spremljajo njihovo veliko borbo. Ta borba še dolgo ni končana; slovenskim rudarjem so brez dvoma namenjene ure še težjih prizkušanj, kakor so jih prebili doslej. V takšnih razmerah je dolžnost nas vseh, da mislimo v prvi vrsti na rešitev rudarske mladine, ki ji je naložen v trpljenju najtežji križ. Rešitev mladine, ki jo doma čaka samo brezupna negotovost, pa je samo v tem, da ji kjerkoli pomagamo do dela in kruha. Zato se akcijski odbor vnovič obrača na vse trgovce in obrtnike ter na vse zasebnike, ki potrebujejo vajenca (vajenko) v svojih obratih ali delavca (delavko) v svoji hiši, s prošnjo, da ga vzamejo iz trpečih, pa vzorno poštenih rudarskih rodbin in na ta način vsaj malo pripomorejo do olajšanja bede v revirjih.

V vseh primerih posreduje Akcijski odbor za pomoč gladoječim rudarjem, Ljubljana, Wolfova ulica št. 1.

Petletnica za kolonizacijo v južnih krajih

Kmetijsko ministrstvo je odobrilo potrebne kredite za kolonizacijo južnih krajev. Kolonizacija se bo izvedla po načrtu v petih letih. Načrt podrobno določa, kako se mora izvesti kolonizacija, da bo njen uspeh čim večji. V vseh krajih se postavijo hiše enakega tipa, ki so se že izkazale kot zelo dobre v Dojranu. Letos se bodo zlasti kolonizirali optanti iz Istre in Madjarske.

Zastoj v tekstilni produkciji

Po najnovejši statistiki je v Jugoslaviji že okoli 370 tekstilnih tvornic, število, ki je zlasti z ozirom na padlo kupno moč prebivalstva gotovo previsoko. Posledice te hipertrofije tekstilnih tvornic se tudi že kažejo. Kupčija je nazadovala in nekatere tvornice so morale tudi znižati delovno dobo. Tudi zmanjšani uvoz bombažnih sirovin kaže na zastoj v tekstilni produkciji. Popolnoma pravalino je zato, da so oblasti odrekle koncesije za ustanovitev nekaterih novih tvornic. Med tvornicami se je začela ostra konkurenčna borba in cene so zato nazadovala, da je dobiček tvornice vedno manjši, če je sploh še mogoče o njem govoriti. Nekatere tvornice so hotele izpadek pri cenah nadomestiti z znižanjem plač, kar pa bi na vse zadnje povzročilo samo to, da bi se še bolj znižala kupna moč prebivalstva. Število v tekstilni stroki zaposlenega delavstva je že tako naraslo, da mora manjši zaslužek tega delavstva bistveno vplivati na plačilno moč prebivalstva. Zato se je v uvidevnih podjetniških krogih začelo delati na to, da bi se sklenil kolektiven dogovor med delavstvom in tekstilno industrijo. Radi nezadostne organizacije na eni ko na drugi strani, pa je takšen dogovor danes še nemogoč.

Slabša konjunktura v tekstilni stroki se vidi tudi v tem, da začenjajo tvornice dovoljevati trgovcem vedno daljše kredite in da je že skoraj popolnoma propadel dogovor, da se dobavlja blago le proti takojšnjemu plačilu. Edino upanje je, da bi dober izvoz agrarnih proizvodov okrepil gospodarsko moč kmetijskega prebivalstva, da bi postalo to zopet dober odjemalec tekstilnega blaga.

Zaslužen jubilej

Dolgoletni član Trgovskega društva »Mercur« za Slovenijo v Ljubljani gospod Emil Christof, poslovodja in sin ravnatelja znane trgovske zasebne šole, je praznoval te dni pri vseugledni tvrdki P. Magdić dvajsetletnico službovanja. Jubilej, ki je vedno z vnemo deloval za interese slovenske trgovine, tudi naše čestitke!

Dobave in licitacije

Minerska komanda Kumbor sprejema do 27. avgusta ponudbe o dobavi 450 m kopnenih vrvi, 150 m katraniranih vrvi, 175 m jadrenine, 25 vreten belega sukanca, raznega lesnega materiala, 30 signalnih svetilk, 1600 m verig, 6 verižnih koloturnikov ter o dobavi svinčenega minija, raznih barv, lanenega in terpentinskega olja, katran-laka, karbolineja, čopičev za barvanje, bombaža za čiščenje, loja, mineralnega olja, parafina, grafita, ebonita, cevi, bakra, solne kisline, salmijaka ter raznih drugih kemikalij.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Državne dobave, nabave in licitacije

Iz novega zakona o drž. računovodstvu

(Konec)

Iz § 165. — Prebitki del pri gradbenih delih ne morejo znašati več ko 20% od vrednosti dogovorjenega glavnega dela. Naredbodavec mora s svojim sklepom odobriti sopogodbeniku 10% prebitka od dogovorjene vsote, večje odstotke do 20% in če gre za vrednost nad 100.000 Din pa le v soglasnosti s finančnim ministrom in po zaslusanju odbora za oceno državnih dobav. Za prebitke nad 20% pa je potrebno soglasje ministrskega sveta.

Če se prebitki del ne odstopijo sopogodbeniku, kateremu je oddano glavno delo, potem se smatrajo kot novo delo.

Prebitki del so ona dela, ki so se pri izvrševanju glavnega dela izkazala kot neobhodno potrebna, ker se jim ne bi bilo mogoče izogniti brez škode za glavno delo. Kot prebitki del se ne morejo smatrati dela, ki niso bila v proračunu ne po količini, ne po vrsti in ne po ceni.

Sopogodbeniku se morejo priznati samo oni prebitki del, za katera je bilo dano dovoljenje pred njihovim začetkom in to po pogodbениh cenah za glavno delo. Sopogodbenik mora takoj po odobritvi teh del položiti kavejjo, za katero veljajo v vsem določila tega poglavja.

Naknadni posli se smatrajo kot nova dela in se mora z njimi postopati po določilih tega zakona.

Iz § 166. — Naredbodavec se ne more pogoditi, da se plačajo dela naprej, preden bo posel dovršen.

Izjeme veljajo:

1. pri pogodbah s podjetji notorične kreditne sposobnosti;
2. z bankami, ki opravljajo službo za državna javna posojila;
3. za pogodbe o zakupu zgradb in zemljišč za državne potrebe;
4. obrtnikom za nabavo potrebnih sirovin do največ 25% dogovorjene vsote.

Obročno plačevanje za del izvršenega posla je dovoljeno samo, če je bilo to predvideno v pogojih, po katerih je bilo delo oddano.

Sopogodbenik je dolžan pred sprejemom plačil dokazati, da je plačal davke za zadnje tromesečje, če pa jih ni plačal, pa podati izjavo, da je zadovoljen s tem, da se z denarjem, ki bi ga imel dobiti, plačajo najprej zaostali davki. V nasprotnem primeru se mu denar ne sme izplačati.

§ 167. — Na plačila sopogodbenika od države, ki izhajajo iz sklenjene pogodbe, ima država prvenstveno pravico za povrnitev škode, ki bi nastala zaradi neizvršitve pogodbe. Ostanek služi predvsem za zavarovanje sopogodbenikovih obvez do tretjih oseb v poslih, ki so bili predmet dogovora in šele potem za druge sodno zavarovane terjatve.

§ 168. — Prenos dogovora na drugo osebo se more izvršiti samo z odobrenjem naredbodavca. Če je za oddajo posla potrebna soglasnost finančnega ministra, odnosno ministrskega sveta, potem je treba tudi za prenos njih soglasnost.

§ 169. — V primeru, da se razdere pogodba, zaseže država jamstvo v svojo korist. Če je zaradi razdrtja pogodbe nastala za državo tudi materialna škoda, služi položena kavejja za pokritje škode. V primeru, da je škoda manjša od vrednosti jamstva, zadrži država ostanek jamstva po plačilu škode v svojo korist, če pa je škoda večja, odgovarja za višek sopogodbenik z vsem svojim premoženjem.

Kot škoda se smatra tudi razlika v ceni, ki bi jo morala država plačati novemu sopogodbeniku, s katerim sklene pogodbo za isti posel.

Če se razdere pogodba, ker ni sopogodbenik niti v podaljšanem roku v celoti zadostil pogodbi, se zadrži od sopogodbenika del jamstva, sorazmerno obvezi, za katero odgovarja državi.

Sklep o odvzemu jamstva v korist države izdaje naredbodavec in njegov sklep je dokončen.

§ 170. — Naredbo za povračilo kavejje izdaja, če ni nastopil primer po § 169, naredbodavec v sklepu o dospelosti plačil in po izteku garancijskega roka in končnem prevzemu posla. Če se je moral dogovorjeni posel izvršiti v obrokih, se vrača kavejja po dovršitvi celega posla.

§ 171. — Za spore med državo in sopogodbeniki so pristojna redna sodišča. V pogojih se navede, katero redno sodišče je pristojno. Voljena in borzna sodišča se ne morejo določiti s pogodbo.

§ 172. — Sopogodbenik nosi vse državne in samoupravne davčine po zakonih, ki

so veljali na dan javne licitacije, odnosno na dan sklenitve pogodbe. Več plačane davčine se obračunavajo v sklepu o dospelosti plačil v breme kreditov, iz katerih se krijejo izdatki za posel.

§ 173 določa, da more finančni minister za tri leta izključiti od javnih licitacij ali od sklenitve neposrednih pogodb in onih potem ponudb osebe, ki niso izpolnile vseh svojih obvez ali ki so bile nesolidne, ki so delale težave državi z neutemeljenimi zahtevami, ali se pregrešile v svojih zakonitih dolžnostih do delavcev ali skušale podkupovati pri javnih licitacijah. Ta izključitev se objavi v »Službenih novinah«.

§ 174 določa odgovornost uradnikov za povzročeno škodo.

§ 175 pravi, da se v nobeni pogodbi ne more pogoditi plačilo v tuji valuti brez soglasja finančnega ministra.

§ 176. — Izvršitev del v režiji se smatra kot izjemen način dela in se dovoli samo takrat, kadar to zahteva izredna nujnost dela, tajnost ali značaj dela.

Dela v režiji smejo izvrševati samo oni uradi, podjetja in ustanove, ki imajo strokovne organe za njih izvrševanje.

Za nabavo materiala in sklenitev pogodb o izvrševanju režijskih del veljajo določila tega poglavja.

Izvrševanje del v režiji v vrednosti do 10.000 Din potrjuje pristojni naredbodavec, za večje vsote pa je potrebna soglasnost finančnega ministra. Če presega vrednost del 3.000.000 Din je potrebna soglasnost ministrskega sveta.

§ 177. — Pri državnih gospodarskih podjetjih in ustanovah so dovoljene izjeme od določil tega poglavja v teh primerih:

1. pri nabavi sirovin in polfabrikatov za državna gospodarska podjetja in ustanove, ki se bavijo z njih predelavo;
2. pri nabavi materiala, potrebnega za njih delavnice zaradi izdelave, predelave in popravila objektov in stavb, katere uporabljajo, ko tudi za nabave potrošnega materiala za pogon;
3. pri investicijskih delih;
4. pri prodaji njihovih izdelkov in proizvodov;
5. pri nabavi monopskih predmetov.

§ 179 določa, da bo izdelal finančni minister v soglasju s trgovinskim ministrom uredbo, s katero se določijo načela za zaščito domače industrije. Vendar pa ta zaščita ne sme presegati 15 odstotkov cen, ki jih nudijo tuja podjetja.

Novi zakon stopi v veljavo šele dne 1. aprila 1936 in je zato še mogoče doseči izpremenitev nekaterih pretrdih določil za dobavitelje in prevzemnike raznih del.

Zamenjava obveznic vojne škode

Oddelek za državne dolge in državni kredit razglasa:

Zaradi raznih napačnih tolmačenj posameznih določil pravilnika o zamenjavi obveznic loterijske 2 in pol odstotne državne rente za vojno škodo, ki se razširjajo z namenom, da se zmanjša vrednost starih obveznic vojne škode, opozarja Oddelek za državne dolge in državni kredit vse lastnike starih obveznic, da veljajo stare obveznice ravno toliko ko nove, potem ko se zamenjajo. Zato naj ne prodajajo starih obveznic po nižji ceni, ker ni res, da se stare obveznice zamenjujejo samo do dne 1. avgusta.

Oddelek za drž. dolge in drž. kredit obvešča ponovno vse interese:

1. Čeprav je bilo v interesu samih lastnikov starih obveznic, da so jih zamenjali že pred 1. avgustom, ker bi mogli od tega dne že prejeti obresti od odgovarjajočega kupona novih obveznic, ali da jih zamenjajo vsaj do 1. septembra 1934, da se morejo z novimi obveznicami udeležiti zrebantja, ki bo po serijah in številkah novih obveznic, vendar morajo vedeti, da se zamenjujejo stare obveznice za nove tudi po tem datumu še pet let, in sicer do 31. julija 1939.

2. Stare obveznice vojne škode so se mogle sprejemati za kavejje, kot depozit ali v kakšnem drugem namenu od vseh državnih uradov ter samoupravnih teles do 1. avgusta, od 1. avgusta 1934 dalje pa samo nove obveznice.

3. Od 1. avgusta dalje se stare obveznice vojne škode ne smejo več nahajati pri državnih uradih ali samoupravnih telesih ne kot kavejje, depoziti ali iz kakšnega drugega naslova, temveč se morajo takoj

popisati v smislu pravilnika o zamenjavi obveznic vojne škode ter predložiti najbližji davčni upravi ali pa poslati Oddelku za državne dolge in drž. kredit v zamenjavo.

4. Davčne uprave bodo sprejemale stare obveznice v zamenjavo nepretrgoma ves julij, avgust in september tega leta, ko tudi še kesneje do nadaljnje odredbe Oddelka za državne dolge in drž. kredit.

Ravnatelj Gido Šetina

V 55. letu starosti, sredi dela in najlepših načrtov je umrl v nedeljo o pol-enajstih dopoldne v Leonišču ravnatelj Gido Šetina.

Dovršil je slovečo Mahrovo šolo in nekaj časa služboval v Ilirski Bistrici, potem v Celju pri Majdiču, nato je prišel k mlinškemu podjetju Frana Majdiča v Jaršah, kjer je živel do svoje smrti. Po vojni je postal ravnatelj Industrije platnenih izdelkov v Jaršah, ki je pod njegovim vodstvom zaslovela kot eno prvovrstnih podjetij ne samo širom Slovenije, ampak tudi po vsej Jugoslaviji. V svoji skromnosti se ni nikdar bahal, a vendar vsi, ki stvar poznajo, vedo, da je predvsem njegova zasluga, da je zraslo v Jaršah podjetje, ki daje nešteto družinam zaslužek.

Napram svojim nastavljenecem je bil kakor dober oče in tovariš. Saj so ga vsi imeli iz srca radi, kar priča tudi velika učeležba tvorniških delavcev, ki so iz Jarš prihitali na pogreb v Crnomelj, kjer je pokojni Šetina hotel biti pokopan v domači grudi ob strani svojega očeta, ki je še danes znan po vsej Beli Krajini kot prvi delavec za gospodarsko in kulturno povzdigo te majhne in revne deželice. S prav posebno ljubeznijo je pokojni ravnatelj Šetina visel na tem koščku zemlje. V najizdatnejši meri je podpiral revno Belo Krajino in kadarkoli se mu je ponudila prilika, je pohitel med svoje ljubljene rojake onstran Gorjancev.

Pa tudi sicer je povsod imel odprto srce in odprte roke, saj je znano, koliko je žrtvoval za gospodarske in nacionalne institucije ne samo v Beli Krajini in v okolici Jarš, ampak tudi povsod drugod. Z bistrim, a mirnim pogledom je vedno trezno presodil gospodarski položaj in dajal vsem zelo dragocene nasvete. Pri tem pa nikdar ni iskal sebe. Bil je do skrajnosti nesebičen, naravnost krščanski vzor ljubezni do bližnjega.

Najsvetlejša poteza njegovega karakterja pa je bila njegova svetopisemska skromnost in poštenost. Bil je narodnjak od nog do glave, ne v besedah, ampak v dejanjih. Bil je vzor gospodarstvenika, ki je ves svoj razpoložljivi čas žrtvoval za splošni napredek našega naroda. Z najnežnejšo ljubeznijo je skrbel za svojo družinico: ženo, tri hčerke in malega sinčka. Ob prostem času ga je bilo vedno videti v krogu svoje družine, v kateri je vladala najlepša harmonija. Na večer svojega življenja se je hotel preseliti v domovino svojih očetov, Belo Krajino, kjer je hotel v krogu svoje družine preživeti zadnje dni svojega življenja. Toda tudi pri tem je mislil na druge, saj je nameraval v Crnomlju ustvariti podjetje za industrijo domačega platna, k čemur ga je vodila samo želja, da nudi revnemu svojemu narodu možnost zaslužka in kruha. Toda ta želja se mu ni izpolnila. Izpolnila se mu je le ena želja, da v zemlji domači njegovo truplo leži.

Da se je Bela Krajina zavedala, koga je izgubila, dokazuje njegov pogreb, h kateremu je prihital narod iz vseh strani Bele Krajine, prihitali pa tudi nešteti prijatelji in znanci širom Slovenije, ki so poznali tega redko vzornega gospodarstvenika in narodnjaka! Večen mu spomin!

Za propagando naših proizvodov v Albaniji

je izdal Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v albanskem jeziku posebno številko »Glasnika«, ki jo je brezplačno poslal vsem uglednim albanskim gospodarskim organizacijam in bolj znanim trdkam. Kakor se vidi iz vsebine te posebne albanske številke »Glasnika«, so v njej zbrani vsi važnejši podatki o albansko-jugoslovanskih trgovinskih odnosih, pa tudi o albanskem in jugoslovanskem gospodarstvu. Posebno treba omeniti članek albanskega ministra za narodno gospodarstvo D. Berattia, ki piše o trgovinskih odnosih med Jugoslavijo in Albanijo ter članek albanskega poslanika v Beogradu Raif Fica, ki poroča o izmenjavi blaga med Jugoslavijo in Albanijo. Samo razveseljivo je, da Zavod na ta način pospešuje trgovinske odnose z našo južno zapadno sosedo.

Po svetu

Angleška mornarica je obiskala Valono. Albansko časopisje iskreno pozdravlja Anglijo kot zaščitnico albanske neodvisnosti, ki pa pri tem ni nikdar imela za hrbtinih namenov. Ost proti Italiji je v teh proslavah jasno vidna.

Trgovinska pogodba je bila sklenjena med Bolgarsko in Italijo. Je to prva trgovinska pogodba, ki je bila sklenjena med tema državama. Za sklenitev pogodbe se je zlasti zavzemala Italija. Italijanski izvoz v Bolgarsko je namreč nazadov od l. 1929 od 76,9 do 21,9 v l. 1933, uvoz iz Bolgarske pa že od 52,7 na 33,7 milijonov lir. Aktivni saldo v višini 24,2 milijonov lir se je za Italijo izpremenil v štirih letih v pasivni saldo v višini 11,8 milijonov lir.

Baldwin, vodja angleške konservativne stranke, je izjavil, da se angleška meja ne neha pri Doveru, temveč na Reni.

Nova avstrijska vlada se je izpopolnila ter je bil imenovan za kmetijskega ministra nizejavstrijski deželni glavar Reither, za drž. podtajnika za javno varnost pa vladni svetnik Hammerstein-Equord.

Hajmverovci so zahtevali, da mora postati ministrski predsednik knez Starhemberg, podkancler pa major Fey, da bi bila tako vsa oblast v njihovih rokah. Ker se je vlada bala, da bi mogli hajmverovci s silo izsiliti imenovanje Starhemberga, je dala vsa uradna poslopja zastražiti z vojsko. Na intervencijo predsednika Miklasa so nato hajmverovci odnehali pod pogojem, da bo nova vlada le prehodna.

Zadnji oddelek narodno socialističnih upornikov v Labudu je v ponedeljek prebežal v Jugoslavijo, kjer so ga jugoslovanske obmejne čete razorožile. Pri tem je bilo zaplenjenih 400 pušk, 400 bajonetov, 6 strojníc, mnogo čelad in cela gora municije.

Za generalnega nadzornika dunajske policije je bil imenovan dr. Skubl, ki je bil pred vojno šef ljubljanske policije.

Avstrijski poslanik v Berlinu Tauschitz se zopet vrne na svoje staro mesto v Berlinu.

Premoženje vseh narodno socialističnih upornikov bo s posebnim zakonom zaplenjeno. Manj krivi aretirani narodni socialisti pa bodo poslani na prisilno delo. Tako je sklenila avstrijska vlada.

Vsi učitelji, ki so količkaj sodelovali pri zadnji narodno socialistični vstaji bodo suspendirani in ne dobe nobene plače več. V nekaterih okrajih Koroske in Štajerske sploh ne dobi noben učitelj plače, dokler se za vsakega posameznika ne ugotovi, če je bil udeležen pri hitlerjevski vstaji ali ne.

Voditelja napadalev na kanclerjevo palačo Otto Planeta in Franz Holzweber sta bila obsojena na smrt na vešalih, prvi zaradi veleizdaje in umora Dollfussa, drugi le zaradi veleizdaje. Ker je predsednik republike pomilostitev odklonil, je bila razsodba še isti dan izvršena. Prvi je stopil pod vešala z vzklikom: »Umiram za Nemčijo, Heil Hitler!« Drugi pa je enako mirno stopil pod vešala in zaklical: »Heil Hitler!«

Hindenburg je nevarno obolel ter so začeli o njegovem zdravstvenem stanju že izdajati biltenne. Po zadnjih vesteh je že v agoniji.

Dva polka državne vojske sta bila poslana od voditeljev državne vojske v osebnostno varstvo predsednika Hindenburga. Vojska ima nalogo, da takoj uporabi orožje, če bi skušali SS-oddelki vsiliti se kot varnostna četa za predsednika Hindenburga.

Dopust SA oddelkov je končan in nastopijo ti zopet svojo službo.

Policija v Budapešti je aretirala 14 komunističnih voditeljev, ker da so pripravljali za 1. avgust velike demonstracije.

De Valera je na povabilo angleške vlade odgovoril, da svobodna Irska z ozirom na sedanje razmere ne more poslati svojih zastopnikov k svečanostim ob obletnici kronanja kralja Jurija.

Pogajanja med Vatikanom in Španijo so se ponesrečila in je zato španski zun. minister Romero odpotoval iz Rima.

Revolucionarno zaroto so odkrili v Braziliji. 40 voditeljev zarote so aretirali Med njimi je več višjih oficirjev.

V Minneapolisu ob Tihem oceanu so pristaniški delavci in mornarji začeli stavkati. Boje se, da se zaradi komunistične agitacije razširi stavka tudi na San Francisco.

Prva turška originalna opera je bila te dni uprizorjena v Ankari ter je dosegla zelo velik uspeh.

Denarstvo

Dinar je čvrst

V svobodnem prometu je zlasti v zadnjem času tečaj dinarja čvrst. Tako so se švicarski franki koncem tedna plačevali po 15:60, dočim so bili junija še po 16:50 do 16:55 in dočim je znašala preje premija še 48 %, je doslej padla na 40 %. Tudi pri tečajih funta in šilinga je nastalo podobno nazadovanje. Sredi junija je motiral funt v zasebnem kliringu še 256, zadnjo soboto le 240, avstrijski šiling pa je v istem času nazadoval od 9:40 na 8:48. Povprečno so tečaji tujih deviz, ki ne izhajajo iz izvoza, popustili za približno 6%. To nazadovanje pa ne bo vplivalo na naš plačilni promet z državami, s katerimi imamo sklenjene klirinške pogodbe, ker se vsa vplačila obračunavajo po oficialnem tečaju s premijo 28:5%. Čvrsta tendenca dinarja ima predvsem svoj vzrok v večjem tujem prometu. Saj se je v Primorju povečal tujski promet za 20%. Ko tujski promet preneha, je tudi mogoče, da dinar nekoliko popusti.

Kakor je razveseljiva čvrstost dinarja, tako pa ima za izvoznike lahko zelo nevarne posledice. Izvoznik, ki je n. pr. prodal v Avstrijo blago po ceni, ki jo je postavil na podlagi tečaja 9:40 Din za šiling, mora doživeti naravnost težko izgubo, če dobi plačano blago po tečaju 8:48. Zato bi bilo potrebno, da bi se z intervencijami preprečila ta nevarna fluktuacija dinarjevega tečaja, ker je z njo zadet zlasti solidni trgovec. Če ne more Narodna banka intervenirati zaradi oficialne premije 28:5%, naj bi se ustanovil poseben intervencijski zavod ali pa naj bi se pooblastil kateri od obstoječih zavodov, da bi s pravočasno intervencijo preprečil fluktuacijo dinarja.

Amerika ne da več Nemčiji kreditov

Pogajanja Nemčije z ameriškimi bankirji za doseg novih kreditov za nabavo surovin so ostala dosedaj brezuspešna. Po vsej verjetnosti pa tudi ameriški bankirji ne bodo izpomenili svojega stališča, dokler Nemčija ne izpomeni svojih odredb glede plačevanja obresti za Youngovo in Dawesovo posojilo. Poleg tega se opaža v Ameriki močno gibanje, da se Nemčiji tudi iz političnih razlogov ne pomaga. V zadnjem času zopet naraslo bojkotno gibanje kaže svoj vpliv tudi na denarnem trgu. Sicer pa je danes v Ameriki itak slabotno razpoloženje za državna posojila.

*

Trgovinski minister je podaljšal rok za prenos denarja fondov, pupilarnega denarja ter samoupravnih glavnin na Drž. hipotekarno banko do dne 1. avgusta 1935. Deset let po tem roku mora biti ves ta denar prenešen v Drž. hipotekarno banko.

Italijanski zlati zaklad se je zmanjšal za 51,06 na 6384,9 milijonov lir, devizna podloga pa je istočasno narasla za 0,9 na 36,24 milijonov it. lir.

Med Nemčijo in Francijo je prišlo do sporazuma, po katerem je zajamčena obrestna služba za Youngovo in Dawesovo posojilo, v kolikor se tiče francoskih lastnikov obveznic teh dveh posojil, Nemčiji pa je omogočeno, da del iz izvoza prejetih deviz prosto uporabi.

Zlata je uvozila Amerika v letošnjem 1. polletju za 852 milijonov dolarjev, dočim ga je izvozila za samo 13 milijonov.

Cene bencina ali davčna statistika

Po nemški statistiki znaša cena bencina za en liter: v Italiji 45 pfenigov, v Jugoslaviji 41, v Češkoslovaški 29,4, v Nemčiji 27,6, v Poljski 26, v Rumuniji 26, v Franciji 25,8, v Belgiji 21,8, v Nizozemski 19, v Švici 17, v Danski, Angliji in Švedski pa po 16 pfenigov. Različna cena je posledica različne davčne obremenitve bencina v raznih državah. Zato je statistika o cenah bencina tudi deloma statistika o davčni obremenitvi prebivalstva v posameznih državah. Moremo reči, da smo v tem pogledu vsaj glede bencina skoraj na prvem mestu, saj nas prekaša le še fašistična Italija.

Izprememba uredbe o skupnem davku na poslovni promet

Nova tarifa

Z novo uredbo, ki smo jo objavili v prejšnji številki, se izpreminjajo tudi tarife skupnega davka na poslovni promet, in sicer:

Tar. post. 7: riž oluščen se poviša na 4:6, pri uvozu na 6:6%. Davčna osnova za notranji promet je prodajna cena, sicer cena pri uvozu. Davek plača proizvajalec v tvornici ali pa uvoznik na carinarnici.

V to poglavje spada tudi lomljen riž. Na pol oluščen riž, če ga uvozijo domače luščilnice, se ne plača pri uvozu skupni davek pod pogoji, navedenimi v sklepu min. sveta. Za riž, oluščen ali neoluščen, ki služi za izdelavo škroba, se plača skupni davek ali pri uvozu ali v domači tvornici.

Luščenje na merico za nekmetovalce podleži davku po stopnji iz 4. rubrike in na podlagi prodajne cene, po kateri prodaja luščilnica. Če se luščilnica ne bavi s prodajo, potem velja borzna cena za oluščeni riž. Če je borzna cena manjša od prometne, potem velja slednja.

Luščenje na merico od kmetovalcev podleži splošnemu davku od prejetega plačila za luščenje.

Trgovci, ki kupujejo oluščeni riž od koga drugega in ne od lastnika luščilnice, ki plača skupni davek po teh predpisih, morajo to prijaviti davčni upravi in imenovati prodajalca ter vrednost kupljenega blaga. Če prodajalec ni trgovec, temveč proizvajalec oluščenega riža, potem mora plačati skupni davek v višini 4:6%. Kdor tako ne postopa, plača skupni davek, kakor da je sam proizvajalec. Za prodanje oluščenega riža na trgih morajo pobirati občinske oblasti po stopnji 4:6% od vsake osebe, ki ne dokaže z računi, odkod je bil riž nabavljen.

Tar. post. 58: goveda, voli, biki, krave, teleta in junci: stopnja se poviša od 1:5 na 5, stopnja za izravnanje pri uvozu pa se poveča od sedanjih 2:5 na 7%. Davek se plača na klavnici.

Tar. post. 59: koze, jarci, ovce, ovni: poveča se postavka od sedanjih 1:5 na 5, odn. od 2:5 na 7%.

Tar. post. 60: jagenci in jarci: od sedanjih 1:5 na 5, odn. od 2:5 na 7%.

Tar. post. 61: poviša se od sedanjih 1:5, 2:5 na 5, odn. 7%.

Tar. post. 63: meso domačih živali s slanino in brez slanine: skupni davek (domačih) ostane neizpremenjen, dočim se pri uvozu zviša od 2:5 na 7. Podobno velja za tar. post. 65 in 66 (slanina in salo itd., predelki iz mesa in slanine, šunka, klobase itd.).

Tar. post. 71: svinjska mast za domače blago ostane 0, pri uvozu pa se poveča od 2:5 na 7%.

Davčna osnova velja za vse te predmete od tržne cene in se plačuje na klavnici ali ob priliki dovolitve klanja. Za predmete pod tarifno postavko 63 in 66 velja izvozna premija 1%.

Tar. post. 71a: umetne masti: je nova in znaša v domačem prometu 3:8, v uvozu pa 6.

Tar. post. 72: gosja mast: pri uvozu se stopnja poveča od 3 na 8.

Tar. post. 73: surov loj, topljen itd. v domačem prometu je slejkoprej prost, dočim je pri uvozu povišana stopnja od 2:5 na 7.

Tar. post. 93: za sveže ribe se pri uvozu stopnja podvoji od 2 na 4, dočim v notranjem prometu ostane 0.

Tar. post. 93a: je nova in obsega sveže slanike, za katere je pri uvozu stopnja celo 6.

Davčna osnova velja za prodajno ceno.

Tar. post. 114: žitne moke in drugi žitni proizvodi: zdrob, pšeno itd.: povišana od 2:2, oz. 2:8 na 6, pri uvozu na 6:8. Davčna osnova od prodajne cene, plača v notranjem prometu proizvajalec, sicer uvoznik.

Trgovski mlinci in oni na merico plačajo skupni davek po 6% od vsake zmlate količine, ki jo dajo v promet. O prodanih količinah se mora izdati kupcu račun po

predpisanem uradnem obrazcu. Če se prodaja po lastnih prodajalnicah, potem izdajajo te račune in te izročajo pristojni upravi davek na račun mlina.

Osebe, ki se bavijo s trgovino ali obrtnim predelovanjem moke, morajo na zahtevo oblasti pokazati trgovske knjige in račune o kupljeni moki. V nasprotnem primeru morajo plačati po rubriki 4 skupni davek od vse pri njih dobljene količine in od potrošene moke za ves čas, za kateri ne morejo dokazati, da so plačali davek. Če se dokaže, da se je dajala v promet, oz. predelovala moka, za katero ni bil plačan davek, se množina prometa oceni in pobere od vseh krivcev davek po stopnji iz rubrike 4.

Če kupijo te osebe moko od drugih oseb, ne od mlinarjev, morajo prijaviti prodajalca in vrednost kupljenega blaga. Če prodajalec ni trgovec, mora takoj plačati davek po rubriki 4. Če tako ne postopa, se postopa proti njemu po prejšnjem odstavku.

Mletje na merico po nekmetih se obdači po rubriki 4 in po mlinski prodajni ceni. Če mlin moke ne prodaja, pa po borzni ceni.

V računih po uradnem obrazcu treba navesti količino, vrednost in vrsto blaga. Na vsaki vreči, ki pride v promet, mora biti vinjeta, ki se ob odpiranju vreče uniči.

Mlinski proizvodi mlinov nabavljanih zadrug ne plačajo skupnega davka. Samo prodaje v vidu presežkov in v nasprotju z zadržnimi pravili so zavezane skupnemu davku.

Peki, slaščičarji, tvorničarji in predelovalci moke plačajo davčni dodatek 3%. Če se najdejo pri kom, ki se bavi s trgovino in predelavo moke, neobdačene količine, se pokliče na odgovornost zaradi tihotapstva.

Pšeno, zdrob in kar služi le živalski krmi, podleži 2% skupnemu davku.

Železniške postaje morajo prijavljati davčnim upravam vse podatke o natovljeni moki.

Dobava-prodaja

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 13. avgusta ponudbe o dobavi 200 plošč železne pločevine.

Popravilo poda v vojaških objektih se odda na ofertni licitaciji dne 16. avgusta pri inženjerskem oddelku Komande savske divizijske oblasti v Zagrebu.

(Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Dne 14. avgusta bo pri generalni direkciji drž. železnic v Beogradu ofertna licitacija za dobavo 100 kompletnih kovinskih spojok. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri strojnem oddelku Direkcije drž. železnic v Ljubljani, Ljubljanski dvor, soba 194, vsak delavnik med 10. in 12. uro.)

Gradba vojaških objektov. Dne 17. avgusta bo pri inženjerskem oddelku Komande savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija za oddajo gradbe objekta v Varaždinu; dne 18. avgusta za oddajo gradbe objekta v Murski Soboti; dne 20. avgusta pa za oddajo gradbe objekta v Gerovu. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Prodaja. Dne 14. avgusta bo pri Komandi dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani javna ustna licitacija o prodaji 1227 kg raznih krp in stare obleke in 929 parov starih čevljev.

Dne 14. avgusta bo pri Direkciji rudarskih podjetij v Sarajevu ofertna licitacija za dobavo električnih motorjev in delov za jamske električne lokomotive.

Dne 20. avgusta bo pri Komandi mornarice v Zemunu licitacija za dobavo električnih žarnic; dne 21. avgusta t. l. pa za dobavo zakovice in motvoza. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri inženjersko-tehničnem oddelku te komande.)

Zunanja trgovina

Rumunski izvoz lesa in jaje

Rumunski izvoz lesa se je znatno povečal. Izvoz rezanega lesa se je v maju povečal od 36.533 na 67.525 ton v primeri z lanskim majem. Povečal se je rumunski izvoz lesa v Nemčijo, Madjarsko, Palestino, Grčijo in Italijo, dočim je v Egipt nazadoval. V juniju je bil izvoz še naprej živahen. Na novo je začela Rumunija izvažati pomarančne zaboje. Na Madjarskem Rumunija uspešno konkurira z avstrijskim lesom. Spoprazum med rumunskimi in avstrijskimi izvozniki glede cen bi bil koristen za ene in druge. Izvoz rumunske smreke v Španijo trpi zaradi jugoslovanske konkurence.

Neugodno pa je stanje rumunskega izvoza jaje. Od l. 1920 je šel rumunski izvoz jaje izključno le v Nemčijo, kamor je izvažala Rumunija od 1500 do 1800 vagonov jaje na leto. Takrat je znašala nemška carina le 500 mark za vagon, nato pa je bila povečana na 7000 in potem znižana na 4000, odnosno 3000 mark. Danes je obremenjen vagon jaje s carinami in pristojbinami v višini 5200 mark. Razen tega pa dovoljuje Nemčija samo uvoz jaje v teži od 57 do 58 gramov, ki jih Rumunija nima. Rumunski izvoz jaje v Nemčijo je zato padel na 40 vagonov letno. Češkoslovaški uvozniki kontingent v višini 60 vagonov ne more Rumunija izkoristiti, ker sta Jugoslavija in Bolgarska v jajčjem izvozu uspešnejši. Tudi v Španijo ne more Rumunija izvoziti jaje, ker je Španija vse svoje kontingente že oddala Franciji in Belgiji. V Angliji ni sicer nobenih uvoznih omejitev za jajca, toda jajčni angleški trg je na škodo Rumunije že osvojila Poljska in tudi Finska dela močno konkurenco. Tako nima Rumunija v sedanjih razmerah nobene zdrave možnosti za izvoz jaje. Rumunski jajčni izvozniki zahtevajo zato, da jih vlada podpre z izvoznimi premijami.

*

Po francoskih podatkih smo izvozili v letošnjem prvem polletju v Francijo blaga za 17,1, iz Francije pa smo uvozili za 22,1 milijonov frankov. Pri vsej svoji revščini smo bili celo v zunanji trgovini s Francijo pasivni.

Francoska vlada je določila za 3. četrtletje naslednje uvozne kontingente za koro: Rumuniji 300.000 stotov, Argentini 75.000, Jugoslaviji 50.000, Madjarski 50.000 in Turčiji 25.000 stotov.

Po češkoslovaških podatkih smo v prvem letošnjem polletju izvozili iz Češkoslovaške blaga za 115 (lani za 93) milijonov Kč, dočim smo uvozili v Češkoslovaško samo za 64 (lani 66) milijonov Kč. Napram Češkoslovaški smo bili torej letos pasivni za 51 milijonov Kč.

Češkoslovaška bo morala letos zaradi slabe letine uvoziti po sedanjih cenitvah okoli 35.000 vagonov pšenice in 15.000 vagonov rži.

Rumunija je začasno prepovedala uvoz volne, da prisili domače tekstilne tvornice, da začno uporabljati domačo volno. Nato je okoli 20 tvornic ustavilo delo. Na intervencijo delavcev je vlada nato zopet dovolila uvoz tuje volne.

Rumunska žetev koroze se ceni na 300.000 vagonov. Zaostaja za povprečnim za približno 100.000 vagonov. Vendar bo imela Rumunija za lastno potrošnjo dovolj koroze in najbrže bo mogla nekaj koroze še izvoziti. Že določen izvoz 2000 vagonov koroze v Francijo pa je bil iz previdnosti le odložen.

Vseameriška trgovinska konferenca se sestane v marcu 1935 v Buenos Airesu.

Koroze bodo Združene države Severne Amerike letos pridelale tako malo, kakor je še niso pridelale od l. 1901 dalje.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 1. avgusta objavlja med drugim: Uredbo o društvi univerzitetnih slušateljev — Naredbo o kontroli kakovosti jaje za izvoz v Nemčijo — Odredbo o dovozu čebel na ajdovo pažo in o točenju medu v l. 1934. — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Dr. Pirčeva sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke. Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

Vpisale so se te firme:

Jadran, industrija perila, lastnika Bela Eppinger in Ludvik Blau, v Dolenji Lendavi. Javna trgovska družba. Družabnika Bela Eppinger in zasebni Ludvik Blau, trgovec, oba v Dol. Lendavi. Družbo podpisujeta oba družbenika.

Zera, trgovina z nogavicami, manufakturnim in galanterijskim blagom, perilom in pleteninami, Tea Weiss, komanditna družba. Osebo jamčeca družabnica je Tea Weiss, trgovka v Ljubljani. Prokurist je Jakob Weiss v Zagrebu. Družbo zastopata družabnica in prokurist.

Rataj Leo, trgovina s sadjem in deželnimi pridelki na debelo v Sv. Lenartu v Slovenskih Goricah.

Vpisale so se te izpremembe:

Delniška družba pivovarne Union v Ljubljani. Izbršje se prokura podeljena Ignacu Florjančiču.

»Desa«, družba z o. z. v Ljubljani. Vpiše se poslovodja ing. Tomo Knez.

Strojarna in usnjarna v Zireh, družba z o. z. Izbršeta se poslovodji Anton Anzelm in Ivan Tušar, vpišeta pa Franc Poljanšek, čevljar v Zireh in Anton Ganter, industrialec v Novi vasi.

Izbrisali sta se nastopni tvrdki:

Alojz Schleimer, gostilna v Kočevju — zbog smrti lastnika.

Jožef Zertuš, usnjarija v Krškem, zaradi opustitve obrata.

Konkurzi in prisilne poravnave

Konkurz je razglašen o imovini tvrdke »Elektroton«, družbe z o. z. v Ljubljani. Konkurni sodnik Avsec, upravnik mase Franc Cvirn. — Prvi zbor upnikov dne 10. avgusta ob 9, oglasitveni rok do dne 30. avgusta, ugotovitveni narok dne 31. avgusta ob 9.

Odpravljen je konkurz trgovca in posestnika Jerneja Hočevarja v Vel. Laščah, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Končano je poravnalo postopanje v zadevah: posestnice in usnjarko Alojzije Dermote v Železnikih, trgovca Janka Šabca v Ljubljani, trgovca C. Menardija v Ljubljani, lastnice pensiona »Grintovec« v Preddvoru Margite Wurzbach in lastnika modnega ateljeja Franca Meška v Celju.

Vprašanje prehrane v Nemčiji

Letošnja letina v Nemčiji bo za večino pridelkov zelo slaba. Obrnil ni slabo le krompir temveč tudi rž, oves in pšenica. Tako n. pr. je znašal lani pridelek pšenice na ha 24,3 stotov, letos pa le 16,8 stotov. Vse se boji, da bi mogla imeti slaba žetev tudi težke notranje politične posledice, ker je znano, da je glad navadno predhodnik revolucij. Zato je nemška vlada popolnoma izpremenila svojo gospodarsko politiko. Preje kot minimalne cene določene cene kmetijskih pridelkov so sedaj določene kot maksimalne. Poleg tega je kmet, kakor v Rusiji, obvezan, da mora oddati čisto določene količine svojih pridelkov, in sicer v višini 77 do 78% lanskega pridelka.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Razstave in sejmi

Vinska razstava v Lvovu

Poljsko jugoslovanska trgovinska zbornica v Lvovu priredi tekom letošnjega orientalskega velesejma v Lvovu, ki bo od 1. do 16. septembra t. l. poseben jugoslovanski paviljon za razstavo jugoslovanskih vin. Po informacijah imenovane zbornice je možnost za ugodno plasiranje naših vin v Poljski dokaj velika in se našim tvrdkam priporoča, da se poslužijo ugodne prilike, ki jo nudi imenovana zbornica za svojo propagando v Poljski.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Seznam spodaj navedenih povpraševanj po našem blagu je sestavljen od Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine (Zavod za unapredjvanje spoljne trgovine, Beograd, Ratnički dom) na podlagi vprašanj, ki jih je prejel iz tujine.

Na ta način je zbral Zavod velik naslovni material. Kdor se zanima za eno od ponudb ali povpraševanj, navedenih v seznamu, naj piše zavodu in pri tem navede: številko, pod katero je povpraševanje navedeno, točno označbo vrste blaga, način embalaže z ozirom na tržne uzance, razpoložljivo količino blaga, ceno, kalkulirano po možnosti cif pristanišče države, kamor naj gre blago ali pa franko naša meja, plačilne pogoje in rok dobave. Istočasno naj se pošljejo tudi vzorci blaga.

Zavod pripominja, da za boniteto tujih tvrdk ne jamči.

Če zahteva naša tvrdka nove možnosti za plačevanje svojih prispevkov v tujini, se objavi njena ponudba v posebnem biltenu, ki se brezplačno razpošilja tujim interesentom.

Povpraševanje po našem blagu v tujini.

Les in lesni izdelki

- 626 — Freital (Sa.) — hrastove doge, z roko cepljene za pivske sode;
627 — Aspet — orehov les za furnirje;
628 — Melnik (ČSR) — sirove palice iz kostanja, hrasta in jesena;
629 — Milan — tesani hlodi »uso Trieste«.

Deželni pridelki in zdravilne rastline

- 630 — Curih — zastopnik za sirovo konopljo;
631 — Halle a. d. Saale — zastopnik za deželne pridelke;
632 — Bruxelles — zastopnik za hmelj;
633 — Sevilla — stročna povrtina;
634 — Pariz — dalmatinski žajbelj in korenje od milnice;
635 — Valparaiso — hmelj;
636 — Budapešta — zdravilne rastline;
637 — Hamburg — grahorica in suhi rezanci od sladkorne pese;
638 — Marseille — ječmen in oves za krmo, rezanci in sekanec od sladkorne pese, otrobi vseh žitnih vrst;
639 — München — česen;
640 — Praga — seme od detelje in lucerne, seno, detelja, lucerna in koruza;
641 — Dunaj — zastopnik za krmo in otrobe.

Sadje in vino

- 642 — Genova — suhe češplje;
643 — Berlin — komisionar za jabolka, češplje in grozdje;
644 — Assuncion (Paraguay) — suhe češplje;
645 — Praga — dalmatinsko vino in marelično žganje za izvoz v čezmorske dežele;
646 — Toronto (Canada) — zastopnik za mašno vino.

Živina, perutnina in ribe

- 647 — Berlin — sirova volna;
648 — Bukarešta — zastopnik za sardine v olju;
649 — Dunaj — zastopnik za sardine;
650 — Madrid — zastopnik za jajca na debelo;
651 — Praga — srbski mešani sir (manur-sir ali tulum-sir);
652 — Marseille — odpadki ribarstva; ribja moka;
653 — Genova — zastopnik za sirove ovčje in zajčje kože;
654 — Oranienbaum — konjska žima in svinjske ščetine;
655 — Bordeaux — vsake vrste kože, sirove in predelane;
656 — Meilen (Švica) — konjska žima.

Rude in kovine

- 657 — Rotterdam — zastopnik za nože, škarje, manikirske predmete, škatlje za žepne svetiljke, spodnje dele koles itd.;

Rastava vzorcev bo zvezana z minimalnimi stroški. Prijave je poslati čimprej na naslov »Targi Wschodni we Lwowie dla Izby Handlowey Pol.-Jug.« — Lwow, kjer dobijo interesi tudi vse podrobne informacije.

Zboljšanje ameriške trgovinske bilance

Zunanja trgovina U. S. A. izkazuje za prvo polletje znatno zboljšanje. Izvoz se je v primeri z lani povečal od 669 na 1.036 milijonov dolarjev, uvoz pa od 592 na 863 milijonov dolarjev. Višek izvoza nad uvozom znaša letos 173, dočim je znašal lani le 77 milijonov dolarjev.

- 658 — Melbourne — zastopnik za razne tehnične in potrošne predmete;
659 — Bukarešta — barit;
660 — Valona — risalni žeblički, podkve.

Industrijski predmeti

- 661 — Valona — sladkor v vrečah, ovojni papir;
662 — Istanbul — volneno in bombažno platno, sukno;
663 — Valparaiso — kalcijev karbid in kavstična soda;
664 — London — žajblovno olje;
665 — Bordeaux — zastopnik za ženske nogavice iz naravne in umetne svile.

Razno

- 666 — Amsterdam — rezbarski izdelki iz lesa ko: kipi svetnikov in podobno, krožniki itd.;
- 667 — Sofia — zastopnik za razne predmete;
- 668 — München — odpadki od konoplje in tulje (večje količine);
- 669 — Bordeaux — tkanine za copate;
- 670 — Curih — sirovi material za tekstilno industrijo;
- 671 — Sarvar — koruzna slama.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snai obleke. klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šeleburgova ul. 3.
Telefon št. 22-72.

Razno

Obisk tujcev v Primorju je letos za petino večji ko lani.

Bivši narodni poslanec dr. Čeda Kokanović je bil obsojen na šest in pol meseca zapora zaradi ponaredbe nekkih uradnih listin.

Kongres slaščičarjev in medicinarjev Jugoslavije bo dne 14. avgusta v Mariboru. Namerava se ustanoviti skupna organizacija za vso državo.

Tvornica cementa v Bočinu je odpustila več sto delavcev in jim odpovedala stanovanja v tvorničnih hišah. Odpovedano je bilo tudi delavcem, ki so bili zaposleni v tvornici deset in več let.

Tvornica terpentinskih olj v Višegradu bo po desetletnem zastoju začela zopet obratovati.

Ljubljana je razburjena zaradi groznega zločina, ki so ga odkrili v Ljubljani na Starem trgu. Mati in njena nezakonska hči sta s sekirami ubili moža, nato pa njegovo truplo sesekale na drobne kose, da bi izbrisale vsako sled. Hči je nato skočila v Ljubljani. Policija je aretirala poleg matere tudi ljubimca druge nezakonske hčere.

Po vsej Avstriji je bilo na stotine ljudi, med njimi tudi visokih uradnikov, aretiranih, ker so bili zapleteni v zadnjo zaroto hitlerjevcev. Aretacija ministra Feya se demantira, kar je že sam po sebi dovolj značilen demanti.

Japonska je začela prodirati tudi na avstrijski trg in je znašal uvoz japonskih izdelkov v Avstrijo maja meseca 440.000 šilingov. Pripomniti je treba, da je Avstrija za še enkrat večjo vsoto izvozila blaga na Japonsko.

Znani francoski tvorničar parfumov Coty je umrl na svojem posestvu v Lourvecienu.

nesu v starosti 60. let. Proslavil se je tudi s svojimi listi.

1000 km dolgo pot iz Londona v Pariz je preletelo neko nemško letalo, ki je imelo na krovu 12 potnikov in tri moše posadke, v rekordnem času 2 ur in 57 minut.

Čoln se je prevrnil v bližini Ponte Ticino blizu Turina. 20 oseb je utonilo.

Število brezposelnih na Češkoslovaškem je padlo od 625.000 na 587.000.

Nemške železnice so znižale prevoznino za prtljago.

Da se poveča potrošnja vžgalic, je nekdo na Bolgarskem predlagal, da je treba strogo kaznovati vse kadilce, ki bi si prižigali cigareto na drugi tleči cigareti. Najzanimivejše je to, da se je vlada s tem smešnim predlogom resno bavila.

Tržna poročila

Cene našega svežega sadja na tujih trgih

Po poročilu zavoda za pospeševanje zunanje trgovine so bile cene našega sadja na tujih trgih dne 31. julija naslednje:

Dunaj: Danes je prišlo na trg 14 velikih in 12 malih vagonov češpelj iz Jugoslavije. Računa se, da bo od te količine danes prodana polovica. Na stojnicah so se prodajale naše češplje povprečno po 36 do 38 grošev za kg. Tendenca za cene je še precej slaba. Misli se pa, da se bo s prvim avgustom cena popravila, ker bo potrošnja češpelj narasla. Češplje, ki so danes prišle na trg, so bile dobre kakovosti.

Na dunajski trg sta prišla danes dva vagona svežega grozdja (plamenke) iz Novoga Sada. To grozdje se je prodajalo po 90 in 95 grošev za kg.

Praga: Dne 30. julija je bilo prodanih na praškem trgu pet vagonov naših svežih češpelj po povprečni ceni 270 Kč za sto kg. Istega dne je bilo nadalje prodanih 13 vagonov naših češpelj po povprečni ceni 220 Kč za 100 kg. Tendenca je slaba. Naše češplje so prišle na praški trg v dobrem stanju.

Prodanih je bilo nadalje 7 vagonov svežih jabolok po 200 Kč za sto kg.

Končno so bili prodani trije vagoni melon po povprečni ceni od 50 do 60 Kč za sto kg.

Žitne cene

Na novosadski borzi so notirale dne 31. julija te cene: **koruza**: baška 87-89, sremska, pariteta Indijija 87-99, baško, ladja Sava in Begej 97-99, baška, ladja Tisa in Donava 98-100. — Ostalo brez izpremembe. Tendenca neizpremenjena. Promet srednji.

Ljubljanski trg

Na zadnjem trgu v sredo je bila kupčija nekoliko manj živahna. Na sadnem trgu je vedno manj malin in jim je zato cena narasla na 4.50 Din za liter. Hruške imajo že stalno ceno in se prodajajo večinoma po 4 Din kg. Jabolka so nekoliko cenejša in se dobe že po 2 Din. Grozdja je na trgu vedno več. Prav lepo grozdje se že dobi po 8 Din kg. — Mnogo je bilo na trgu gob, ki so se prodajale po 3 Din merica. Na zelenjadnem trgu je posebno mnogo kumar. Zelo poceni so kumarice za vlaganje. Za 5 Din se dobi že sto kumaric. Mnogo je na trgu tudi stročjega fižola, ki ga prodajajo po 2.50 Din. Cene drugih pridelkov so ostale skoraj neizpremenjene.

Program ljubljanske radio-postaje

Petek, dne 3. avg. 12.15: Gor čez izaro (koroške narodne na ploščah) — 12.45: Poročila — 13.00: Čas, reproduc. baletna glasba — 13.30: Pol ure francoskih pesmi v reproduc. glasbi — 19.00: Radijski orkester — 19.30: Izleti za nedeljo (društvo Krka) — 20.00: Prenos iz Zagreba — 21.30: Radijski orkester — 22.00: Čas, poročila, lahka glasba.

Sobota, dne 4. avg. 12.15: Reprod. koncert orkestra Paula Godwina — 12.45: Poročila — 13.00: Čas, reproduc. moderna plesna glasba — 13.30: Vokalni jazz ansambli na gramof. ploščah — 19.00: Primorska ura: Kompozicije Brede Ščekove (g. Venturini), pevsko društvo »Tabor« — 19.30: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20.00: Radijski orkester — 21.00: Vokalni koncert ge. Josip. Sivec, vmes citre solo, g. Mezgolits — 22.00: Čas, poročila, lahka glasba.